

MARLENA PROCHOROWICZ

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Koszty wypoczynku turysty w gospodarstwie agroturystycznym

Wprowadzenie

Pojawienie się koncepcji wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, czyli odejścia od rolnictwa, jako tej jedynej lub też w wielu przypadkach dominującej funkcji terenów wiejskich było po 1988 roku reakcją na dostrzeżenie trudności ówczesnego modelu rozwoju. Sytuacja kryzysowa¹, jaka panowała w latach 1992–1996 w rolnictwie, jeszcze bardziej wzmogła zainteresowanie wielofunkcyjnym rozwojem terenów wiejskich².

Modernizacja rolnictwa możliwa jest dzięki uwolnieniu z gospodarstw siły roboczej, która może znaleźć zatrudnienie w innych zawodach. Stworzono szansę dla tych, którzy chcą zrezygnować z pracy w rolnictwie, ale jednocześnie chcą pozostać na wsi³.

---

¹ Sytuacja kryzysowa powstaje wówczas, gdy występują symptomy świadczące o poważnym naruszeniu porządku (prawnego, obyczajowego itd.) w jednej lub wielu dziedzinach gospodarowania leżących w zakresie odpowiedzialności Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wynikiem którego może być naruszenie równowagi na rynku rolnym lub w poszczególnych jego segmentach i drastyczne ograniczenie możliwości zaopatrzenia ludności – określenie sytuacji kryzysowej w ramach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

² M. Kłodziński, *Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich w Polsce i w krajach Unii Europejskiej*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1997, s. 10.

³ Za M. Szczurowską, K. Podawczą, B. Gworek, *Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich szansą dla wsi*. w: *Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych*, Warszawa 2005, nr 28, s. 49–59.

Kiedy następował spadek realnego dochodu brutto w gospodarstwach rolniczych i wyniósł ponad 30%, wzrosły o 49% dochody w pozostałych grupach społeczno-zawodowych⁴.

W celu zachowania odpowiedniego poziomu dochodów ludności na terenach wiejskich oraz zachowania naturalnego krajobrazu produkcję rolną coraz częściej uzupełnia się inną działalnością, np. usługami agroturystycznymi, produkcją zdrowej żywności, usługami rolniczymi i pozarolniczymi, a także rzemiosłem⁵.

Zarządzanie gospodarstwem agroturystycznym odnosi się zarówno do organizacji, jak i do działalności gospodarstwa. Każdy gospodarz powinien odpowiedzieć sobie na pytanie: jakie produkty turystyczne należy wytwarzać, by zadowolić usługobiorców, jaką ilość produktów wytwarzać, jak urządzić pokoje turystom, jaki zakupić sprzęt turystyczny i wypoczynkowy, co może zainteresować turystów przebywających w naszym gospodarstwie, jakie atrakcje powinno się przygotować z myślą o turystach, w jaki sposób będziemy finansować naszą działalność i jak ją rozliczyć? Dobra oferta usług i produktów z pewnością znajdzie swojego odbiorcę, zwłaszcza wtedy, gdy dobrze ją zareklamujemy i skierujemy do konkretnego nabywcy.

Celem artykułu jest wskazanie na koszty, które musi ponieść turysta przybywający na obszary wiejskie i chcący zatrzymać się, by spędzić na kwaterze agroturystycznej choćby kilkudniowy wypoczynek. W tym celu przeprowadzono wywiady, oraz badania empiryczne. Przeprowadzono badania, w których użyto kwestionariusz ankiety, zawierający pytania dotyczące kosztów wypoczynku w gospodarstwie agroturystycznym. Badania przeprowadzono wśród kwatrodawców w województwie zachodniopomorskim. Na potrzeby artykułu wybrano 40 poddanych analizie gospodarstw. Sprawdzono również, czy usługodawcy stosują różnicowanie cen w zależności od wypoczynku małych dzieci, osób niepełnosprawnych, seniorów. Zapytano również o różnicę w cenie w zależności od czasu i terminu wypoczynku (miesiąc, długość wypoczynku, święta). Przeprowadzono również ankietyzację wybranych turystów, którzy wypoczywali w tym czasie w gospodarstwie.

---

⁴ J.S. Zegar, *Dochody w strategii rozwoju rolnictwa na progu integracji europejskiej*. IERiGŻ, Warszawa 2004, s. 184–193.

⁵ M. Adamowicz, *Wielofunkcyjność rolnictwa jako podstawa zmian we wspólnej polityce rolnej*, w: „Wieś i Rolnictwo”, Kwartalnik. Suplement do nr 4 (125). PAN IRWiR, Warszawa 2004, s. 33.

1. Turystyka i rekreacja na terenach wiejskich

Turystyka jest całokształtem zjawisk ruchliwości przestrzennej, związanych z dobrowolną, czasową zmianą miejsca pobytu, rytmu i środowiska życia oraz wejściem w styczność osobistą ze środowiskiem odwiedzanym (przyrodniczym, kulturowym bądź społecznym)⁶. Często z turystyką kojarzona jest rekreacja ruchowa, postać aktywności fizycznej podejmowana w celu regeneracji sił, a wśród jej niezliczonych form są zarówno wędrówki, spacer, gry i zabawy, jak i sporty ekstremalne wymagające dużej sprawności i wydolności fizycznej, a także umiejętności technicznych⁷.

O popycie agroturystycznym najczęściej decydują sami usługobiorcy, a o wyborze oferty decyduje rezultat racjonalnej kalkulacji kosztów, a także jakości świadczonych usług. Do czynników ekonomicznych zaliczyć należy: ceny produktów i usług, dochody usługobiorców, kursy wymiany walut. Do czynników poza ekonomicznymi stan środowiska przyrodniczego, jakość świadczonych usług, promocję, położenie geograficzne, gęstość zaludnienia, walory środowiska, atrakcje, klimat, infrastrukturę turystyczną, sezonowość, cechy osobowościowe kwaterodawcy.

Kwaterny agroturystyczne ze względu na mniejszą skalę działania i zwykle mało urozmaiconą ofertę dysponują mniejszą liczbą miejsc noclegowych niż obiekty zbiorowego zakwaterowania. Na jedną kwaterę przypada średnio 9–12 miejsc noclegowych. Wiele gospodarstw posiada pola namiotowe, a także stanowiska pod przyczepy kempingowe. Pobyt w kwaterach to zwykle jeden tydzień i choć agroturystyka cieszy się dużą popularnością, to wykorzystanie pokoi średnio w roku wynosi do 30%, ale w samym sezonie (lipcu i sierpniu) ponad 50%. Styczeń i luty to miesiące, w których średnie obciążenie w pokojach wynosi 15–20%. Większość kwater agroturystycznych jest dostępnych dla turystów sezonowo, ale poszerzając swoją ofertę, właściciele mogą liczyć na popyt w ciągu całego roku. Prawie wszyscy marzą o wydłużeniu sezonu turystycznego. Już dziś prawie 60% gospodarstw świadczy usługi przez cały rok. Z roku na rok wzrasta liczba agroturystycznych miejsc noclegowych, ale dodać również trzeba, że wielu kwaterodawców zamyka działalność turystyczną ze względu na swój wiek, rodzinę czy też brak popytu na usługę.

⁶ K. Przeclawski, *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Kraków 2001, s. 30.

⁷ P. Godlewski, *Rewitalizacja obszarów wiejskich poprzez turystykę i rekreację*, „Europa Regionum”, t. XVII, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013, s. 93–104.

W gospodarstwach wypoczywają różne grupy turystów. Struktura wiekowa badanych turystów, którzy odwiedzali gospodarstwa to najczęściej:

- młodzież do 15 lat – 16%
- młodzież w wieku 16–20 lat – 4%
- osoby w wieku 21–40 lat – 27%
- osoby w wieku 41–65 lat – 40%
- osoby w wieku powyżej 65 roku – 13%.

Najwięcej przybywających na wypoczynek to osoby w wieku 41–65 lat, następnie osoby w wieku 21–40 lat. Najmniejszy procent stanowi młodzież w wieku 16–20 lat. Oni to wolą jechać latem do pracy, czasem za granicę Polski, a czasem poświęcają ten czas na zdobycie doświadczenia u przyszłego pracodawcy, tzw. staż pracownicy lub praktyka. Bywa, że taką praktykę odbywają w gospodarstwie agroturystycznym, częściej w takim, które oprócz przyjmowania turystów organizuje imprezy okolicznościowe.

Preferowane przez agroturystów terminy wypoczynku, to:

- miesiące letnie – 79% ankietowanych
- weekendy – 80%
- święta – 10%
- ferie zimowe – 34%
- cały rok – 17%.

Zdecydowana większość turystów uczestniczących w badaniach najczęściej wybierała terminy wypoczynku w sezonie letnim. Najwięcej osób przyjeżdżało do gospodarstwa w weekendy i miesiące letnie. Wśród drugoplanowych okresów dłuższego wypoczynku w ciągu roku, najczęściej wskazań uzyskały weekendy i ferie zimowe. Najmniej odwiedzało gospodarstwa agroturystyczne w święta. Ze względu na częsty brak śniegu, młodzi ludzie nie wybierają wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych zimą, korzystają natomiast często z powitania Nowego Roku, w atmosferze wiejskiej zagrody, przebywając 2–3 dni na wsi.

Wizerunek nabywców usługi turystycznej na wsi, to najczęściej rodziny z małymi dziećmi. Wiąże się to również z liczbą osób w rodzinie (4–5). Często są to rodziny posiadające dzieci w różnym wieku, część z nich wybiera inną formę wypoczynku (obozy, kolonie, wycieczki), a część jedzie z rodzicami. Można zatem powiedzieć, że na wypoczynek na wsi przyjeżdżają najczęściej rodziny dwa plus jeden, choć dużą grupę stanowią też przedstawiciele gospodarstw dwuosobowych. Najmniejszy odsetek wśród badanych kwateroibiorców to rodziny z liczbą osób 5+.

2. Motywy podjęcia wypoczynku w gospodarstwie agroturystycznym

Aby poznać najistotniejsze powody zainteresowania pobytem na wsi, przedstawiono ankietowanym zestaw kilku opcji, prosząc o wskazanie dla nich najważniejszych.

Tabela 1

Motywy przyjazdu na wypoczynek do gospodarstwa agroturystycznego

Motywy	Procent wskazań
Możliwość spokojnego wypoczynku w środowisku wiejskim	68
Chęć spędzenia urlopu w ulubionym krajobrazie	50
Zdrowa wiejska kuchnia	60
Walory zdrowotne terenów wiejskich	32
Przystępna cena pobytu	49
Realizacja zainteresowań, hobby (np. hippika, wędkowanie)	28
Dobre wspomnienia z poprzedniego pobytu	53
Możliwość kontaktu z rodziną wiejską (wspomnienia z dzieciństwa)	41
Poprawa zdrowia, wypoczynek w ciszy	29

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowanie dominującym powodem zainteresowania agroturystów była możliwość spokojnego wypoczynku w środowisku wiejskim, a także zdrowa wiejska kuchnia. Dla wielu kwateroborców ważne były wspomnienia z dzieciństwa, czyli możliwość kontaktu z rodziną wiejską. Wielu turystów wraca w to samo miejsce, a zdarza się, że kolejne pokolenia przyjeżdżają wypoczywać do miejscowości, gdzie przyjeżdżali z rodzicami. Tę opcję wybrało aż 53% ankietowanych. Na poprawę zdrowia natomiast liczyło 29% wypoczywających w gospodarstwie agroturystycznym.

Jeśli chodzi o wypoczynek, to miesiące letnie (czerwiec, lipiec, sierpień) cieszyły się największym powodzeniem wśród turystów (ponad 80%), wrzesień i październik wybrało 12%, a w marcu, kwietniu i maju wypoczywa średnio ponad 10% agroturystów. W miesiącach letnich dużym powodzeniem cieszą się gospodarstwa położone nad morzem (41%), potem agroturyści wybierają góry (29%). Na jeziorem lubi wypoczywać 25% turystów. Dodać jednak trzeba, że

gospodarstwa agroturystyczne zlokalizowane w górach cieszą się powodzeniem wśród turystów przez cały rok. W górach praktycznie nie ma sezonowości, a zimą przyjeżdżają, między innymi, wielbiciele sportów zimowych.

3. Koszty wypoczynku agroturysty

Z wypowiedzi respondentów można wnioskować, iż podstawowym rodzajem bazy noclegowej są pokoje w obiekcie gospodarzy. Prawie 80% ankietowanych wybrało tę formę noclegu. Samodzielne mieszkanie wczasowe wybiera średnio 15% uczestników wypoczynku na wsi. Domki letniskowe wraz z wewnętrznym węzłem sanitarnym cieszą się równie dużym powodzeniem, a średnia cena w granicach 170–230 zł za dobę z urządzeniem i wyposażeniem, także z kuchni jest ceną przystępną. Najmniej osób odpoczywa, zatrzymując się na polu namiotowym usytuowanym na terenie gospodarstwa agroturystycznego (4,8). Jednak coraz częściej młodzi ludzie wyjeżdżają do gospodarstw w towarzystwie koleżanek i kolegów, spędzając najczęściej tylko 2–3 dni (14,5%). Organizowanie urodzin, imienin czy też powitanie Nowego Roku, stały się w ostatnim czasie wręcz modą wśród młodych ludzi.

Turyści przyjeżdżający na wieś nie zawsze korzystają z całego zestawu posiłków. Część wypoczywających po udostępnieniu kuchni sama przyrządza sobie posiłki (17,8%), z pełnego wyżywienia korzysta najczęściej turystów (60%), a z niepełnego (17%). Wśród nabywców wyżywieniowej usługi agroturystycznej są też ci, którzy korzystają tylko ze śniadania (8,1%), resztę posiłków przygotowują sami bądź też stołują się podczas wyjazdów poza gospodarstwo (np. dłuższa wycieczka).

Koszty w gospodarstwie mogą być zatem różne dla dwóch rodzin wypoczywających w tym samym terminie, bowiem nie wszyscy korzystają z tych samych usług. Czasem z ulgi korzysta rodzina wielodzietna. Dziś niektóre z rodzin mogą korzystać z ulg przysługujących zgodnie z Kartą Dużej Rodziny, która została wprowadzona w 2014 roku karta upoważnia przede wszystkim do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską, ale nie tylko. Każdy posiadacz karty może skorzystać ze zniżek i darmowych wejściówek m.in. do placówek miejskich – muzeów, instytucji kultury. Swoje promocyjne oferty dołączyło też wiele prywatnych podmiotów – od pralni, przez szkoły językowe i place zabaw,

po gospodarstwa agroturystyczne oferujące letni wypoczynek⁸. Rośnie liczba firm i instytucji honorujących Kartę Dużej Rodziny. W województwie zachodniopomorskim mamy 34 partnerów Karty Dużej Rodziny. Na terenie województwa zniżki udzielane są w 511 miejscach. W Szczecinie udzielane są zniżki w 110 miejscach⁹. Wydatkiem dla agroturysty może być także korzystanie ze sprzętu sportowego, który czasem należy wypożyczyć odpłatnie, a także zakup produktów (często regionalnych) żywnościowych z gospodarstwa, użyczenie pralki, żelazka, wypożyczenie odbiornika telewizyjnego (bywa wypożyczany odpłatnie).

Turysta przyjeżdża do gospodarstwa własnym samochodem, autobusem, koleją i taki ponosi koszt (paliwo, bilety, czasem dojazd do dworca PKS czy PKP). Można zatem wnioskować, że przeciętne wydatki jednodniowego wypoczynku wraz z opłatami wynoszą średnio 105 zł (za nocleg z wyżywieniem i dodatkowymi atrakcjami). Jest to kwota akceptowana przez agroturystów, zwłaszcza że mogą korzystać z wybranej przez siebie formy posiłków i noclegów.

Turyści zaakceptują wyższą cenę, gdy jakość oferowanej usługi jest wysoka. Okres, gdy wybierano tańsze od lepszego, zaczyna mijać. Dziś często turyści wybierają gospodarstwa agroekoturystyczne, gdzie można również dobrze zjeść. Ważne dla turysty są także zdrowe potrawy ze zdrowych, często ekologicznych surowców. Gospodarstwa ekologiczne stosują wiele rozwiązań, do których również namawia się „mieszczuchów”, a mianowicie:

- selekcja odpadów,
- kompostowanie,
- zorganizowany wywóz nieczystości płynnych i stałych,
- oznakowane pojemniki do segregacji śmieci,
- dogrzewanie wody kolektorami słonecznymi,
- żarówki energooszczędne,
- środki utrzymania czystości ulegające biodegradacji,
- system codziennego sprzątania Raypath,
- ekologiczny piec CO,
- docieplenie budynków,
- informacje o sposobach oszczędzania wody,
- ulotki, foldery i publikacje na temat ekologii w pokojach dla Gości.

Składniki wydatków turystów ponoszonych podczas wypoczynku to:

---

⁸ <http://maluchy3miasta.pl>.

⁹ <https://www.mpips.gov.pl>.

– noclegi	– 42,1%
– wyżywienie	– 22,1%
– zakupy na własne potrzeby	– 15,5%
– usługi rekreacyjne	– 10,9%
– transport	– 8,1%
– inne	– 1,2%.

Zdaniem turystów wyższa cena korelowała ze standardem zakwaterowania i jakością wyżywienia (63% ankietowanych). Gospodarze podawali duże rozpiętości przedziałów cenowych, w zależności od 20 do 82 zł. Większość kwater agroturystycznych ogranicza się do serwowania śniadań, ewentualnie na życzenie klientów przyrządza się pojedyncze posiłki. Spośród 40 gospodarstw sześć mieściło się w przedziale cenowym 20–40 zł, w cenie 41–50 było dziesięć gospodarstw, w cenie 51-60 było 14, wypoczynek w cenie w granicach 61–80 proponowało 11 gospodarstw. Ceny różniły się w zależności od usług, nieco niższe były bez serwowanych posiłków. Niekiedy turyści musieli informować się bezpośrednio z kwaterodawcą, gdyż na stronach internetowych i w informatorach nie było umieszczonych szczegółowych cen za poszczególne usługi.

Wśród analizowanych gospodarstw były również takie, które podczas pobytu proponowały gościom warsztaty (m.in. kulinarne, rękodzieła, rozpoznawania ziół). Za dodatkowe atrakcje turyści skłonni byli ponieść dodatkowe koszty. Nawet za całodniowe wypożyczenie roweru, w czterech spośród badanych gospodarstw, turysta skłonny był zapłacić 10 zł.

Niekiedy cena za pobyt podyktowana jest również lokalizacją gospodarstwa, bliskością dużej aglomeracji miejskiej, morza, urokliwością wsi, a także dużym popytem w sezonie. Nieco wyższy wydatek turysta ponosi w święta, długie weekendy i imprezy zorganizowane, np. Andrzejkki, Sylwester. Inna cena jest także dla zorganizowanych grup (np. Zielone Szkoły). Różnice cenowe występują również w zależności od standardu pokoju (pokój jednoosobowy z łazienką, apartament, pokój bez łazienki, pokój wieloosobowy).

Na uwagę zasługuje jeszcze fakt oferowanych zniżek. W dwunastu gospodarstwach dzieci do lat czterech mogły wypoczywać przy 50% zniżce. Niektórzy turyści poddawali pod rozwagę, czy nie można wprowadzić niższej ceny dla osób powyżej 75 roku życia. Jednak na takie ustępstwa trudno byłoby przystać, gdyż wiele osób w tym wieku przyjeżdża ze swoimi wnukami i korzysta z takich samych atrakcji jak inni. Niższą cenę kwaterodawcy często oferują stałym go-

ściom, a trzeba powiedzieć, że jest ich dużo. Niektóre rodziny przyjeżdżają nie tylko po raz kolejny, ale już w kolejnym pokoleniu.

Koszty turysty to jedno, ale nie zawsze turyści pozostawiają po sobie porządek, czasami uszkodzone wyposażenie pokoju, czasem nienadający się do użytku sprzęt sportowy. Warto pamiętać, że poza sezonem prace wykończeniowe, prace uzupełniające przy wizerunku gospodarstwa są dodatkowym zajęciem dla gospodarzy. Są to tak zwane koszty przygotowania gospodarstw do przyjęcia gości.

Turystyka sprzyja aktywizacji gospodarczej i różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, zajmuje ważne miejsce w wielofunkcyjnym rozwoju tych obszarów, umożliwia zagospodarowanie niewykorzystanych dotychczas zasobów, a w konsekwencji przyczynia się do wzrostu konkurencyjności gmin wiejskich. Dla mieszkańców wsi, a przede wszystkim wiejskich kwaterodawców jest źródłem dodatkowego dochodu, zaś mieszkańcom miast umożliwia wypoczynek po stosunkowo niskiej cenie w stosunku do bazy hotelowej i pensjonatów¹⁰.

Podsumowanie

Istnieją bariery rozwoju agroturystyki ze względu na konkurencję cenową, standardową i klimatyczną. Czasami przedłużający się okres zimowy uniemożliwia przyjęcie na czas gości.

Niestabilność polityczno-ekonomiczna nie sprzyja rozwojowi agroturystyki, ale także nie zniechęca kwaterodawców do podjęcia różnych działań by konkurować z innymi usługodawcami w turystyce.

Obecnie trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie branży turystycznej bez przewodników oraz pilotów wycieczek, przekazujących turystom podstawowe informacje oraz troszczących się o jakość usług turystycznych. Czasami jest to dodatkowy koszt turystów, chcących posłuchać o historii, tradycji i kulturze danego miejsca.

W dalszym ciągu, działalność turystyczna traktowana jako ważny komponent rozwoju wsi, wspierana jest zarówno przez agendy rządowe znajdujące się pod nadzorem Ministerstwa Sportu i Turystyki lub Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Należą do nich m.in.: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji

---

¹⁰ I. Sikorska-Wolak, *Turystyka wiejska jako wielowymiarowe zjawisko i jako przedmiot badań naukowych*, w: *Ekonomiczne i społeczne aspekty rozwoju turystyki wiejskiej*, red. I. Sikorska-Wolak, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2008, s. 11–14.

Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Wsparciem sektora wiejskiego zajmują się także fundacje: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa i Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA.

Koszty pobytu turysty w gospodarstwie agroturystycznym nie są dziś wygórowane. Cena zależy od lokalizacji kwatery, wyposażenia w sprzęt sportowy, plażowy, a także długości pobytu klienta, okresu w jakim wycoczywa i usługi, z jakich korzysta. Wydatkiem jest również zakup produktów regionalnych, jeśli takimi dysponuje gospodyni.

Nadzieją jest, by każdy młody człowiek odwiedzający gospodarstwo agroturystyczne nie musiał płacić wygórowanej ceny.

Bibliografia

- Adamowicz M., *Wielofunkcyjność rolnictwa jako podstawa zmian we wspólnej polityce rolnej*, w: „Wieś i Rolnictwo”, Kwartalni. Suplement do nr 4 (125), PAN IRWiR, Warszawa 2004.
- Godlewski P., *Rewitalizacja obszarów wiejskich poprzez turystykę i rekreację*, Wydawnictwo Europa Regionum, t. XVII, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2013.
- Kłodziński M., *Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich w Polsce i w krajach Unii Europejskiej*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1997.
- Przeclawski K., *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Kraków 2001.
- Sikorka-Wolak I., *Turystyka wiejska jako wielowymiarowe zjawisko i jako przedmiot badań naukowych*, w: *Ekonomiczne i społeczne aspekty rozwoju turystyki wiejskiej* red. I.Sikorskiej-Wolak, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2008.
- Szczurowska M., K. Podawcza, B. Gworek, *Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich szansą dla wsi*, w: „Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych” nr 28, Warszawa 2005.
- Zegar J.S., *Dochody w strategii rozwoju rolnictwa na progu integracji europejskiej*. IERiGŻ, Warszawa 2004.
- <http://maluchy3miasta.pl>.
- www.mpips.gov.pl.

The cost of staying on a agritourism farm
Summary

This article aims to identify the costs of arriving on rural areas and staying at an agritourism farm for at least a few days. The study was conducted among the farms owners in West Pomeranian region. For the purposes of this article 40 agritourism farms were selected and analysed.

The costs of tourist staying in a farm today are not prohibitive. The price depends on the location of the apartments, appliances, sports equipment, as well as the length of stay and time of the year. A purchase of regional products offered by the farms owners or local producers was also considered as a cost.

Translated by: *Jacek Prochorowicz*